

Kelbä Heiki sõa-ao mõttõvilest

Kae lk 2

Vabahussõa kangõlasõ Vreemanni avvusamba lugu

Kae lk 3

Kuis Kaika Lainõ rohi aastidõ-pikkudsõ hädä är lõpõt

Kae lk 4

RAHMANI JANI PILT

Pulga Jaan 75! Minevä pühapäävä sai 75aastadsõs laulu- ja kirjämils Pulga Jaan. Umma võrokeelist loomingut om Jaan avaldanu plaatõ pääl ja raamat-in, perämäidsil aastil om timä märgotuusi tihtsäle ka Uman Lehen. Et Jaan esitäs ummi laulõ kitarriga, kutsva mõnõ tedä Võromaa Vössotskis. Pildi pääl omma kirjänigu Sommeri Lauri ja Laanõ Triinu juubilarilõ õnnõ suuvmän. Sünnülats om seogi kõrd kitra kätte haardnu.

UL

Kursi kuulkunna näütüs Vana-Võromaa kultuurikuan

Minevä riidi tetti Vana-Võromaa kultuurikuan valla Kursi kuulkunna sünnüpäävänäütüs.

Näütüsel omma välän Gulgi Alberti, Kasemaa Andrusõ (1941–2016), Kruusamäe Ilmari, Suumanni Imati, Suitso Külili, Alliku Piitre (1966–2019), Pajosõ Priidu, Pangsepä Priidu, Tüüri Reiu ja küläliskunstnigu Pajosõ Lauri pildi. Kursi kuulkund om 1988. aastagal luud kunstnigõ ühendüs, mink luumisõst saa keväjä 35 aastakka.

Näütüs jääs vallasõ kooni 2023. aastaga 15. vahtsõaastakuu pääväni.

UL

KRUUSAMÄE ILMARI PILT

Kursi kuulkunna üts asotaja, Võromaalt peri Gulgi Albert näütüse vallategemisel.

Midä saimi rahvalugõmisõl teedä võro keele kotsilõ

RAHMANI JAN

Statistigaammõt om avaldanu 2021. aastaga rahvalugõmisõ tulõmuusi tuu jao, kost saa teedä, kuimuu-du inemise hindasõ uma «murdõkeele» mõistmist. Noist tulõmuusist saa üt-teist teedä ka võro keele kõnõlõjidõ kotsilõ.

Võro instituudi direktri KUUBA RAINER kai edimäidsi tulõmuusi ja võt vahtsõ tiidmise kokko:

«Tävvelist analüüsi ei olõ jõudnu viil tetä, a edimädsẽ numbri paistusõ küländ hää. Tulõmusõ kuulutõdi vällä niimuudu, et Võro murdõ kõnõlõjit om üle 90 000 ja säälhulgan Seto murraku kõnõlõjit üle 20 000. A ku võro kiil ja seto kiil eräle võtta, tulõ väl-lä, et ütsindä võro keele kõnõlõjit om seo vahtsõ statistiga perrä tsipa üle 72 000. Nii et võro keele mõistjõdõ nummõr om taa kümne aastaga paari tuhandõ kõnõlõja jago sadanu (2011. aastaga rahvalugõmisõ perrä pidäsi hinnäst võro keele mõistjas päält 75 000 inemise – toim.). Tuuiist om seto keele mõistjõdõ nummõr

RAHMANI JANI PILT

Võro instituudi direktri Kuuba Rainer.

lännü pia kats kõrda suurõmbas. Sääl takan või olla tuu, et ku 2011 olf võimalik valli õnnõ üts põlinõ piirkunnakiil, sis nüüd olf võimalik üldä, et mõistõtas mitund. Ja et võrokõisi om rohkõmb, sis või olla, et noid võro-kõisi, kiä ütlivä, et nä mõistva seto kiilt kah, omgi rohkõmb ku noid setosid, kiä ütlivä, et nä mõistva võro kiilt kah.

A ku kõnõlda tuust, miä om kümne aastaga juhtunu võro

keele kõnõlõjidõga, sis ma tei üte säändse lühkü rehkindüse, et ku panda vastajidõ vannusõlõ kümme aastat otsa, sis pidänu meil olõma kõgõ vanõmban vannusõ-rühmän, mis olf 65 ja vanõmba, üle 30 000 võro keele mõistja, a om üle 20 000. A selge tuu, et vana inemise läävä är, sinnä ei olõ midägi tetä. Samal aol kõik noorõmba vannusõklassi olli säändse, kon liss toolõ, et inemise omma saanu kümme aastat

vanõmbas, om kõnõlõjit mano tulnu. Esieränis hää om, et kõvastõ om keelemõistjit mano tulnu noorõmbin vannusõ-grupõn, 0–14- ja 15–29aas-taidsi hulgan.

A halv om iks tuu, et vanõmbit inemiisi om iist är lännü rohkõmb, ku noorõmbit võro keele mõistjit mano om tulnu. Nii et ku kõnõlda võro keele tulõvikust, sis kimmäle piät kõvõmbat jõudu pandma sinnä, et koolõn-latsiadun võro kiilt opada. Ja vanõmba-vanavanõmba piät ummi latsi ja latsõlatsiga võro kiilt kõnõlõma. Seo kümne aasta kogõmus näütäs meile, et ku sammamuudu edesi lät, sis jääs võro keele mõistjõdõ manotulõminõ vannu inemiisi ärminemisele alla.

Inemiisi, kiä omma ütelnü, et nä mõistva võro kiilt, om seo aoga mano tulnu. Järeli-kult lät midägi iks häste kah. A tuujaos, et võro kiil püsü-mä jäänü, piät keelemõistjit viil rohkõmb mano tulõma.

Statistigaammõt om lubanu jagada ka täpsempä teedüst, et saanu teedä, kon nuu keelemõistja eläse, niisama võrdluisi kümne aasta tagudsõ saisuga.»

Taľna võro seldsi teküs võro keele nätäl ja Liiso sünnüpäiv

MÜRSEPA KÜLLI

Taľna võro seldsi rahvas om teküs ja käu kuun mitmõn tsõörin.

Näpotüühuviliidsil om tsõör Nopõ-Näpo, laulumakja leelotasõ ansamblin Liiso, tiatrihuvilidsõ tunglõsõ näu-temängutsõörin Tungõl. Kirändüsehuvilidsõ liikmõ võtva ossa Kadrioro raamadu-kogon kuun käüväst võro keele kohvitarõst ja omma tuu kim-mäs raudvara. Mi tsõörõ kotsilõ saa lähembält lukõ värmilid-sest raamatust «Tallinna Võru Selts 30», kon om ka pallo pilte.

Kirändüshuviliidsi võro keele kohvitarrõ vidä Orioni Jana, kiä ütten Kõivupuu Marjuga astõ mi rahva iin üles ka 7. märdikuu pääväl. Külälidse kõnõli pallo huvitavat võro keelest-meelest ja raamatist.

Terve tuu nätäl, 7.–13. märdi-kuu, olf meil umakeelitsit tege-miisi täüs. Mi, pääliina võrokõsõ, ollimi põlisvõrokõisilõ iinkujos tuuga, et alostimõ uma keele

LEIESE ENO PILT

Lauluansambli Liiso umal sünnüpäivakontsõrdil.

nädälit joba 5. märdikuu pääväl, ku kutsõmi Jüvä Sulõvi (Tar-tu Ülikooli võro keele oppaja) hindäle umakeelist tävvendus-koolitust tegemä.

Pühapäävätsen (6.11) «Ak-tuaalsõn kaamõran» hõigaş Pedassaarõ Ele keelenädäli uudissõ tervele Eestõ rahvalõ maaha. Iispäävä olli võrokõsõ jälki uudissõsaatõn. Taľna võro seldsi juhatusõ liigõ ja võro

keele iistkõnõlõja Plumanni Kaja-Riina ütelf väega kimmä sõnaga, et timä umma imäkiilt ei jätä! Kinä olf kullõlda-kaia tuud, kuis eestläsest ilmatütrik Tuula Siret võrokeelidse lausõ ütelf.

Mi võro keele nädälile pand 13. märdikuul punkti vai kir-si krõngli pääle lauluansamb-li Liiso sünnüpäivakontsõrt. Liisokõsõ noorõkõsõ, pruudiian

neiokõsõ, naarumakja naasõ-kõsõ saiva 25+1 aastakka vanas. Tuust 20 aastat om Liisot vidänu Nopri Tea.

Tuu +1 aastak om Liiso jaos olnu väega esieräline. 25 aastak-ka olõmi Liisot tiidnü laulvana, a 26. aastagal tekķ tä suurõ edene-mise ja nakaş tandsma kah.

Austria tandsuakadeemiä oppaja Jõgi Deelia kae all sai-va selges hanitandsu sammu ja ütten lauluga tullgi Kauksi Ül-le «Kolmõ hinnapakmisõ» näüte-mängust muusikal, mis egäl puol väega lämmält vasta om võetu.

Sünnüpäivakontsõrdil astõ Liiso üles kolmõn jaon. Edimält olli rahvalaulu, tõõsõs tulli mi kavvaagisõ liikmõ Proosi Mahta-Miljaana ja Kirberi Koidu laulu ja kolmas osa olf lustilaulõ perält.

Vaihõpääl, ku Liiso umma esinemisvormi tävvend, tand-sõva mi sõbra Raabiku tandsu-ansamblist.

Seldsi juhatusõ otsusõga sai-va liisokõsõ hää hanidõs ümbre muutumisõ iist pääle krõngli viil personaalsõ nokatäve hüv-vä pörknakuuki.

M Ä R G O T U S

Kriisi tulõva ja läävä ja paari aastakümne peräst võimi olla jäl saisun, kon Nursipalu om vahtsõst maha jäetü.

Sõa-ao loogika

KELBÄ HEIKI,
kultuurijuht ja kirämiis

rõ raketikandja Nursi poolõ sõidi. Osa rakette oll' tuudu rongiga. Tsiviilkaitsõoppusõ olli kooliaol hariligu ja varjõndis kohaldõdi egä vahtsõ maja keldri. Mi lõvvapooligu ristse tuu salahadsõ Nursi baasi Kompvegivabrikus. Meil es olõ ummõtõ määnestki hirmu. Kompvegivabrikun eleti umma ello salahusõ kattõ all ja meil umma egäpäävast ello. Siinde es tohe sinnä joht minnä, a egä mi es tahtnu kah: kõnõldi, et seene ja mara omma säääl suurõ, a radioaktiivsust täüs.

Ku 1991. aastal Vinne sõavägi minemä läts, jäi raketibaas õigõ mitmõs aastas tühäs. Kotusõ-päälidse laamõndi säääl, minemä veeti kõik, midä vähägi minemä viia sai. Mõtsa alt kaivõti üles kilomeetride viisi juhtmit, mis olliva maa seen, ja üts miis olõs pia surma saanu, ku korgõpingõ juhtmõlõ kirvõ sisse lei. Mõnõ ao peräst tull' Nursipallu mi sõa-vägi ja nakaš laskmiisi ja oppui-si kõrraldama.

Küsüti nüüd, et midä ma taha üldä. Tahtsõ üldä, et ku nüüt tõtõst aolugu piäs hinnäst kõrdama, võimi saia siia jälki Kompvegivabriku. Kriisi tulõva ja läävä ja paa-

ri aastakümne peräst võimi olla jäl olokõrran, ku terve tuu suur ala om maaha jäetü ja kasulda. Sis kõnõldas, et nuu perre, kes täämbä ummist kododõst ilma jääse, olli kriisi ohvri, selle et Vinnemaal om sis ammuilma vahtsõnõ valitsus, piiri omma vallasõ, NATO om väe tagasi tõmma-nu ja taad suurt hafotusvällä ei olõ inämb vaia. Ehitüse jääse jäl tühäs ja näidega ei mõistõta midägi päälē naada, nigu ütsäkümnenkil vannu sõaväehuunidõ ja Meegomäe autokooliga.

Ma ei olõ spetsiälisist ja ei piä andma tan pasvit lahenduisi, tuu jaos omma kümne palgalidsõ ammõtnigu. Ma ei tiia, ja kiäki ei tiia, ku kavvõl om kriis täämbä ja kuna tä lõpõs. A aoluu spiraali piten käumise perrä kaeminõ ütles, et lõpp tulõ kimmäle. Selle tulõs täämbä kõik otsussõ tetä nii, et olõs kaitstu mi riik ja inemise, kes riigi kaitsõs ei piäs rahuol ummi elämiisi sõa-ao loogikalõ ohvris tuuma. Ei tohe unõhta, et väikun riigin masva iks tsiviliseeritü ütiskunna säädüse, mis ütles, et riik om inemiisi jaos, mitte inemise riigi jaos.

tull' vällä, et õnnõ sis saa kaarajaani meist-ris, ku har'utat. Lepse-tull' vällä, et egä inemine jäägu iks umalõ kultuurilõ kimmäs ni koduigätsüs om päse-mäläda osa vaihtus-opilasõ elust.

Mul om hää miil, et olõ üles kasunu Võru-maal. Seo om kõgõ parõmb kotus, kohe om tahtminõ iks alasi tagasi tulla. Tsipa häädmüilt tege müiduki seo, et parhõlla saa-i ma ossa lumõ luumisõ ja aho kütmise aost. A ei jõvva är uuta, et saanu ütenkuun terve sugu-seltsiga lavva takan kikkäseenehämätüst süvvä ni padespannist varba villi tändsi. A inne, ku sõida tagasi mõtsu vaihõlõ, om siin vaia ütsjagu asju kõr-da säädü.

Tuust, kuis ma nak-si Argõntiinat prügü-mäkist pästmä, joba järgmädsel kõrral.

Ciao!

Pulga Jaani mõtõlus

Põdranahast jope

Antslan oll' Vinne aigu üts tsipa esimuudu jahimiis. Sugulasõ olli mehel korgiide kotussiide pääl, nii et olõs võinu karjääri tetä, aga miis nossõrd terve talv kraavipervi müüdä, valgõ kitli sällän, ja passõ rebäsiid. Kui mõnõ maha sai, oll' tuust timä hindäkehtestämises küländ.

Ütskõrd oll' mehel tullu esihindäst mõistlik mõtõ: põdranaha pillutas pia kõik minemä, noist võinu midägi asjalikku tetä. Mõtõ oll' tävveste arukas ja majanduslik, aga oll' üts väiku asjakõnõ, mia võisõ suurõs paisuda. Miis lask jope valmis tetä ja üriif tuuga kävvü, a sõbra tükke timäst kavvõmbalõ hoitma. Lõpus mõi tä tuu jope mullõ küländ mõistliku hinnaga maha. Mul tedä kah tihti vaia es lähä, a mõnikõrd õks panni sälga.

Ütskõrd peeti Lätimaal sõprusmajandiide pitu ja ma panni tä sinnä sälga. Jope oll' esihindäst ülearu lämme, a tarõn võisõ tä jo är võtta.

Ma olõ eluaig väega väiku viinamiis ollu ja tuukõrd jõi vast kats-kolm pitsi. Laud oll' loogan ja anni sakuskalõ küll kõvastõ pihta. Tuugipoolõst tüüdäs tuu jauramine minnu är ja kell oll' ka joba kolm. Kodumineku meeleolu oll'gi joba kõikil sisen, aga viina oll' kandiku pääl tsipa alla poolõ pudeli viil alalõ. Kelgi tuu sisse es lähä, a inne es tohe kodu minnä, ku putel tühi. Tuu oll' kohalik uskmine, nigu ma aru sai.

Ma sis ütli, et tuugõ siia, ma juu tühäs. Jõigi. Paar sekundit oll' vaikust ja sis kārāf kõgõ suurõmb lätläisi päälilõ ütele naasõlõ: «Bõstro!» Tuu pand' kõgõst jõust juuskma, nii et kundsä välkü. Viie minuti peräst oll' tiä tagasi, kats pudelit sõrmi vahel. Tull' vällä, et ülemus oll' noidõ katõ vaikusõsekundi joosul tai-banu, et om tettü üts kõgõ suurõmb viga, mia võimalik. Kõik seltskond om maani täüs, aga kagebeelanõ (tuu olli ma!) om piaaigu kainõ, ku pidänü olõma vastapite.

Paistu nii, et lätläse saie umast viast küländ ruttu arru, aga eestläste hulgast läts edimält üts pisi-ettekandja nuka takka umaette naarma. Ma olli hirmus nõrdinu näoga ja naksi päamehhaanikulõ kurtma, et üte siia jope peräst naatas rahva hulgan minnu KGB-s kutsma. Mehhaanik lohuf minnu, et mis tuu rahva kutsmine lugõ, aga kas ma olõ kunagi nannü kõpskängiga naistõrahvast nii virka juuskman, nigu tuu viina perrä minnen sündü. Pidi tunnistama, et ei olõ, ja ma ei olõ seenimaani nannü. Arvada oll' Nõvvukogudõ Liidun tuukõrd sääne kuul, kon opati muu hulgan kõpskängiga juuskmist.

Siski, lätläisi käest päsemist ei mõista ma muidu sellätä, ku nuu mi pisiettekandja pidivä mu juttu toetama. Tuustsaani ma kai näide päälē nigu inemiisi päälē, kiä omma astnu kõrras tsolqipangi. Pikä elu joosul – kellel ei juhtu!

Muide: jopel mädäsiivä niidi läbi, aga nahk jäi terves. Niit ei kannada tsolgi seen leotamist.

PULGA JAAN

Sõavälä laembastegemise laemba kūsümüse

Üts eelewant ähvårdäs Võromaa portsõlanipuuti sisse marssi. Tuu om Nursipalo sõavälä laembastegemine. Plaan om tegünü küländ äkki ja varguisi, nii et väega selget tiidmist, miä sündü-mä nakkas, viil ei olõ. Täämbädses om küläjuttõ asõmõlõ tulnu kaart, kost nätä, määndse maa plaanidu sõavälä ala jääse. Tuu ei olõ suurt midägi selgembäs tennü.

Parhilladsõ tiidmise perrä om selge õnnõ üts: 21 majapidämist piät sõahafotuisi iist kohegi muialõ kolima. A säändsen mahun hafotusvälä plaanminõ nõst üles hulga laembit kūsümüisi, min-kalõ paigapäälidse inemise, umavalitsusõ ja arõndusasotusõ piät vastussit otsma. Kuimuudu mõotasõ plaani turismipiirkunda Rõugõt? Kas Võro liinan saa ellä, ku egä päiv kostus kõrvu kõva paugutaminõ? Ku pallõ om noid inemiisi ja ettevõtmüisi, kink egäpäävätsit tegemiisi kõvõmba sõahafotamisõ kõvastõ segämä nakkasõ? Kuimuudu mõos sääne paugutaminõ kesk Võromaad võrokõisi hindätiidmisele, võro keelele ja kultuurilõ? Midä tuu tege luudusõ ja rahulidsõ elo poolõst tunnõdu Võromaa kuulsusõlõ? Kuis pidävä vasta inemiisi, kodo- ja mõtsaeläjide närvi? Kūsümüisi om kimmäle viil hulga.

Varrampa om umavalitsuisi klaashelmidega (loe: mõnõ paiga uulidsavalgustusõga) är ostõtu, et inemise paugutamisõ vällä-kannatamisõ iist midägi vasta saanu. Kas ka seokõrd loodõtas klaashelmid päälē?

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivior@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:

Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Väläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Kiri Võrolt

Kiränik LUMISTE KATI and värskit mõttit,
kuimuudu egäpääväello vaeldust lõudä,
ja märgotas tuust, miä parasjago
süäme pääl.

Kiä ma olõ?

Aasta lõpp tulõ ligembäle ja om aig kokkovõttit tetä, ka hindä olõmisõ ja suurõmban plaanin elo kotsilõ.

Mul om külh nii, et midä vanõmbas saa, toda inämb küsü hindä käest, mille ma siia tulnu olõ, määne om mu tii, kohe ja kuis edesi.

Peris hää om vahepääl kūsü ka ummi inemiisi ja sõpru käest, kuimuudu nä sinno periselt nägevä. Las näütäse sullõ ausat piiglit. Seo om hää võimalus oppi, kassu ja hinnäst kõrvalt kaia.

Tulõ miilde, kuis üten väikun külakesen, kon om mu maamaja, tull' tsipa napsunõ naabrimiis mu käest kūsümä, kas ma iks olõ noid vai ei. Kui-gi pidi ma säändse mõttõ jaos põhjussõ andma. Väikuin paigun mõtõldas arvada inämb naabriidõ olõgi päälē, et ka kuulujutu saanu ümbre kävvü. Seo pansõ minno mõtlõma, et vast kõrvaltkaejidõ jaos tulõgi määnegi muu pilt vällä.

Mi kõik olõmi jo tulnu siia ka uma henge iist huult kandma ja tuud piämi mi vahepääl hindäle miilde tulõtama, sel-

le et väega pallõ mi hulgast omma trehvänü matõriaalsusõ ja tarvitamisõ ohvris, nii läävä korõmba tsihi peris meelest.

Mi kihä om säetü planeedi päälē käümä kimmäst rata ja meil kõigil om ka korõmb elotsiht. Ku inemine võtt hinnäst häädüse jaos kokko ja jääs truus umalõ hengele, sis saa tä seod tsihti kävvü. Sagõhõhe ei olõ seo kerge, ku olla kõik aig nigu orrav rattan. Tuuperäst om hää seo ratta pääl vahepääl lihtsäle maaha astu ja küssü hindä käest, kiä ma periselt olõ, midä ma periselt kõgõ inämb taha ja midä mullõ periselt vaia om.

Om hää ka hindäle miilde tulõta, et tüü olõ-i elon kõgõ tähtsämb. Kas tüü om tõtõstõ seo, midä sa aastidõ peräst miilde tulõta tahat?

Aasta kõgõ pümmembäl aol võinuki märki hindä päälē, lupa hindäle mõni pikemb paus, minnä mõnda mõtsa-majakõistõ, tetä tuld, kullõlda vaikust ja tunda luudusõ ravitsõvat ligidüst. Niisama mõlõta ja märgota kõgõ tähtsämbäst. Selle et sa esi olõtki kõgõ tähtsämb.

Argõntiina kiri

Vahetusopilano
RAJU ELIISABET
and teedä, kuis
eletäs kavvõn
Argõntiinamaal.

Saludos desde el sur!

Päält kolmõ kuud Argõntiinan elämist olõ ma esi pallõ opnu ja ka tõisilõ mi kultuuri opanu. Ütskõrd sai mul piinüst söögist vil-länd ja suurõst Võromaa-igätsüesest naksi perrele ubinakuuki küdsämä. Täpsehe nii, nigu mu vanavanaimä taad kõgõ tege. Panni viil kardoka ja pörkna ütenkuun valgõ lihaga ahju ni leüdsõ poodist määnestki hapnõkooorõ muudu kraami.

Ku süük valmis, panni kõlarist mäng-mä Winny Puhhi lüu «Nuudlid» ja hapu-

piim», mille pääl joo-siva kokko kõik mu argõntiinlaisist sõbra. Tull' vällä, et tan Ladinan olõ-õi kiäki viil nannü ubiniid kanee-liga, marineeritüt lih-ha... A hapukuur es olõ määnegi hapukuur, tuu oll' õnnõ pinile meele perrä.

Ku söögiga es õnnistu näid Võrumaalõ meelütä, sõs või-olla tands avitas? Argõntinlasõ omma kõgõ suurõmb tandsurahvas, kedä ma uman elun nannü olõ. Tandsitas egäl puul ja ütksi päiv lää-i õdagulõ ilma tandsu, mate ja küläjutulda. Taad kõkkõ meelen hoitõn panni kandlõ kaala ja tei kaarajaani põhisammu kõigilõ selges. Kotusõpäälitsile inemiisile tundu taa edimädsõ kõrra kotsilõ lihtsämb ku tango, cumbia, chamame või määnegi muu argõntiina rahvatands, a ütenkuun laulusõnnu ja õigõn tempon muusikaga

Üte kangõlasõ avvusamba lugu

KROONMÄE AIVAR

1918. aasta 4. joulukuu õdagupoolikul jõudsõ Võru-Petseri raudtiid piten liiknu paarikümnest ohviterist ja kolmõkümnest koolipoisist priitahtligõ salk Nõnova küllä.

Salga iinotsan olf samast küläst Hõõde talust peri kapten Vreemanni Friedrich. Timä imä kõrrald' tulõjilõ õdagusõõgi. Luuraja anni teedüst verevide tulõkist ja näide toetusõs olõvast soomusrongist. Sakslaisist sõamehe panni küläst padavai minemä, a jäitvā tuu man eestlāisile üte kuulipritsi.

Järgmādse päävä lõuna paiku olf kuulda auruveduri ähkmiist ja nii ku soomusrong käänu takast paistu, anti nii kuulipritsist ku püs-est kõvva tuld. Rong tõm- maš hinnäst tagasi ja verevide dessanti es saiaki vällä saata. Nä lüüdi tagasi, võeti paar vangi ja saadi sõasaaki. Nõnova lahing olf Vabahus- sõa edimāne lahing lõuna väeliinil.

Lahingut juhtnu kapten Vreemanni Friedrich sündü Lasva vallon Nõnova külän Hõõde talun. Opsõ Võru liinakoolin, leerin käve Vahtsõliina kerikun. Edimādse ilmasõa algusõn võeti tä Vinnemaa keiserlikku sõaväkke. 1915. aastagal lõpõf tä Petrogradi lipnikõ kooli ja timäst sai anniga sõaväelāne. Ilmasõan sai Vreemann staabikapteni avvukraadi ja tälle anti tasus kuus avvurahha.

Ku naati tegemā eesti rahvusväeossi, tulf Vreemann hindā voliga 1. Eesti jalaväepolku, kon tä panti pataljoniülembās. Pääle polgu lakjasaatmist ja Saksa okupatsiooni alostust kõrrald' tä põrmandu all Kaitsõliidu tegemiisi, üteliidsi opaš Võru gümnaasiumin võimlõmist. Päält Saksa okupatsiooni kokkusadamist pand Eesti aotlinõ valitsus Vreemanni Võrumaa Kaitsõliidu edimādses päälikus ja 1919. aastaga alostusõst 2. diviisi staabi komandandis.

Urbõkuun 1919 lei kapten

KROONMÄE AIVARI PILT

Ausamba vahtsõst vallategemine 10.11.1994 Pindi surnuaial. Pildi pääl vabadusvõitlõja Plakso Samuel ja timä poig Enno.

Vreemann üten koolipoisõ rooduga lahingu Võru alt Rõugõ mõisani. Tä sai hukka 23. urbõkuul 1919 Rõugõ val- la Suurõ-Ruuga külä all põllu pääl ja matõti Pindi surnuaial.

Kapten Vreemannilõ anti 1920. aastagal takastperrā 1. liigi 3. järgu Vabahusrist sõaliidsi tiinide iist.

1924. aastaga 12. rehekuul õnnistõdi Pindi surnuaial sisse Vreemanni Friedrichi mälestussammas. Võru Teata- ja kirot päiv ildamba:

Eila oli Pindi surnuaial wabadussõjas langenud kangela- se Friedrich Vreemanni mä- lestussamba awamine. Wäike surnuaed oli rahwast tungil täis. Awamise talitus algas lauluga, millele Rõuge õpetaja Wiksi eestpalwe järgnes. [...]

Wabadussõjas langenute mä- lestamise komitee nimel tuletas maakonnawalitsuse esimees hra Kohwer pikemas kõnes langenud kangelase teeneid Eesti wabadussõjas meele. [...] Au langenud kangelasele hüü- des paljastas ta mälestussam- ba. Seda pühamat ja ülimat momenti saatsid vägevad muu- sika helid ja tugev sõjariistade mürin. Sellele järgnes mäles- tussamba pühitsemise talitus, mida toimis õpetaja Marten- sen ja mis oli täis hõõguvat armastusetuld kangelase wastu. Pühitsemisele järgnes pargade panek ametlikkude esitajate, endiste kaaswõitlejate, sugu- laste ja sõprade poolt. Pärgi oli nii palju, et kalmuküngas nendesse kadus. Isamaa hümmi helidel jäeti kalmuküngas, mis

PILT SAARNITSA TÕNISÕ ERÄKOGOST

Saarnitsa Tõnis vahtsõst kõrda tettü bareljeefiga.

Lehekülg sõakomissariaadi albumist. Pilt om peri Rahvus- arhiivist: ERA.5056.1.164.

nüüd nägusa mälestussamba- ga ilustatud, jumalaga.

Samba edesidse käekäü- gi aviti mul siiä kirja panda Vreemanni sugulasõ Saarnit- sa Vahur ja timä lell Tõnis. 1946. vai ka 1947. aastagal käve verevā asapulga sam- mast uurman. Tuudaignõ Pindi keriguoppaja Puusempä Karl vist tiidse midägi, võtsõ avvu- samba külest maaha Vreeman- ni bareljeefi ja kākse pasto- raadi puukuuri kõotohu sisse är. Puusemp esi lāts pakku ja kākse hinnäst 1948–1954 Vin- ne võimu iist. Tälle panti süüs mõtsavelju avitamist.

Sammas võeti jupõs valla- lõ ja viidi Võrulõ tollõaigsõ kommunaalosakunna lattu. 1959. aastagal ilmu Tsooru mõisa parki matõtuiddõ vere-

vide soldanidõ havva pääle sammas. Tuus aos olf mitmit ümbrematmiisi tettü ja haudu nakati rohkõmb kõrda tegemā. Võru rajooni sõakomissar Patrik om allkirā pandnu aktilõ verevide soldanidõ haudu olu- kõrra kottalõ rajoonin. Tuu per- rā olf Tsooru külā pargi vennas- havva nr 15 saisukõrd sääne:

- om pant mustast graniidist samba kujuga mälehtüsmärk. Tagumadsõst külest, ülemid- sest otsast om är sadanu tükk ja (sambal) om lohk 20–22 cm;
- puuaid om värvmādä;
- havvakundi omma tatsatsõs tegemāldā, praht om koristamal- da, lille ei olõ istutõt. Olukõrd vennashavva pääl om halv;
- aruandidõ perrā om hauda matõtu 40 võitlõjat, 1 ohvitsiir, seersantõ ni riamiihi 39.

Prinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi periolõmisõst ja tähendüsest.

Raha

Seod nimme kand Eestin 43 ine- mist. Pandmisõ kotussit om kuus vai esiki säidse, kuigi hingelugõ- misist paistus vällä õnnõ nelä mõi- sa vanan kiräviien nimi *Rahha*.

1809. aastagal Hurmi mõisan pand Kanepi Roth perekunna- nime *Rahha* Kaagna Mihkli per- rele. Mihkli perren olf neli poiga ja küländ varra jõudsõ seo nimi näütüses Põlva ja Viitina poolõ.

Võrumaa tõnõ Raha suguvõsa tulf Haanist Kokõmäe küläst, kon üts nime saaja olf joba inne kirān ku Raha Jakap (*Rahha Jakkap*). Raha Mikku olõ-i küll keriguraa- matun nimmat, a osa nime saajist olli Jakapi vele Miku perrätulõja.

Võisiku mõisan (Kolga-Jaani)

panti *Rahha* ütele Odiste külä suu- rölõ perrele. Tartumaa üts Raha suguvõsa om Alatskivi mõisast, tõnõ tulf Valguta mõisast Rannust (hingelugõmisõn *Raha*, kerigu- raamatun *Rahha*).

Kuvvõs nimepandmisõ kotus om Halliste kihlkunna Pornu- se mõisa. Keriguraamatun om *Rahha*, a hingelugõmistõ kirutõ- di *Rahhw*. Mulgi keelen om küll olõman sõna *rahv* 'trahv', a tuud taa nimi ei tähendā, tähendüs om iks 'raha'. Hingelugõmisõn võlsi kirutõt nimi lāts kah edesi ja om alalõ kujul Rahv (ütessā kandjat).

Või olla viil, et ütisk latsõga tütrik Raha Mari Vālgitā mõisan Villāndimaal olf erāldē nimesaaja.

Kõik kotussõ, kon sõnast *raha* nimi saadi, omma Lõuna-Ees- tin. Sammamuudu om Lātin, kon lõvvüs kah nimmi *Naudinš* 'raha- kõnõ', *Naudasmikēlis* 'Raha-Mihk- li', *Nauditis* jt.

SAARÕ EVAR

Võro keele nātāl Põlvan Pihlapuu latsiaian

EHASALU HELLE, KAARSALU PILLE Pihlapuu latsiaia oppaja

Hāā olla om hāā! Niimu- du kirot Sillastõ Kertu uman raamatun «Tsillo- kõsõn majan», mis kinā- te võro kiilde om pantu. Taa lausõkõsõ võtiva Pih- lapuu keelepesā oppaja umas tunnuslauses võro keele nādāllil.

Raamat kõnõlõs umavahe- lidsõst lābisaamisõst, kuun om väega pallo esisugumad- sõ olõmisõga elājit. Taa käü väega hāste ka latsi kotsilõ, et kuimuudu andis pallõlda, perrā anda, kittā, meelütā...

Tuud kõkkõ käve keele- pesā oppaja Helle ja Pil- le egān aiarühmān latsiga

HÄÄLE KAIRE PILT

Põlva Pihlapuu latsiaia latsil olf timahava võro keele nādāllil hulga uma keele ja kultuuriga kõudetüid ettevõtmiisi.

hummogutsõõdrin arotaman. Üten võeti trānikast, mille kraamist saiva latsõ mõn- da elājat kujota. Sāāne hindā luumisõ lugu miildü näile väega. Üts rühm nakaš õkva

trāni koguma. Muusigaoppaja Kātlin opaš tervele latsiaialõ «Lõvjahi» laulu ja maaha sai peetüs Pihlapuu VI uma pido. Pāātegelāne olf jānes, kellel tõsõ hāā mõtsaelājā lubasi olla

Illatsõmb teedüs matõ- tuidõ kottalõ om tükü maad tasalikumb. Üten nimekirān om Pelisaarõ Pauli nimi, märkusõga, et tulõ uuri, kas tā mitte mujjalõ ei olõ matõtu. Ildamba om tā õks ütishauda arvatu. Umakaitsõ lask kodukotussõlõ alla visa- tu parašütisti politruk Peli- saarõ 1943. aastagal maaha. Ülejāānu omma 1944. aastal Tsooru ümbre hukka saanu ja ka ildampa ümbre matõtu. 1974. aasta teedüsse perrā om matõtuiddõ 17. Õigõt num- mōrd ei tiā kiāki.

Saarnitsa Vahuri vanaesā Piitre olf Võru rajooni kom- munaalosakunna hobõsõ- miis. Kommunaalilõ ja koo- lölõ sai kohustusõs haudu iist huult kanda. Raha and sõakomissariaat. Es olõ ras- sõ kimmās tetā, kost Tsooru parki pant sammas peri om. Tuusama «ärsadanu» tükü perrā. Sāäl lohun olf Vree- manni bareljeef ja tegu sam- ba edimādse külega.

Ku Eesti jäl vabas sai, naati pidāmā plaani sam- mas tagasi tetā. Kaitsõliit võeti toes. Vahuri jutu per- rā olf Tsoorun verevit üts- jagu uudistaman, et midā tetās. Sammas tuudi Võr- ru. Teenindüskombinaadi Tamula havvasambatüükoda käve samba üle. Kirā ragusi Saarnitsa Tõnis esi, kaoma lānnü Vabahusristi lask Va- hur Tartun Eesti NSV tiidüi- si akadeemiä spetsiaalsõn konstruiirmisbüroon vahtsõ tetā. Bareljeefi olõvat pää- le suurt otsmist üles lõidnū Riitsaarõ Madis.

1994. aasta 10. märdukuul, ku Vreemanni sündümisest sai sada aastakka, õnnisf keriguopõtaja Villenthali Laine vahtsõst sisse kapten Vreemanni Friedrichi avvu- samba Pindi surnuaial. Kül katõkõrdsõst ülesilestāmisest tsipa vähāmbā, a siski ehtsā.

Alakirotajal om taa sam- бага väiku kõūdüs kah. 1967. aastagal võeti minnu taa samba man pioneeris. 1994 olli ma jäl samba man, a sis joba ku kaitsõliitlanõ.

Tennā: Saarnitsa Vahur ja Tõnis, Hütsi Aivo, Pindis- sõ Toomas, Tsooru inemise, Rahvusarhiiv.

elājide kuningas. A jānes sai arvu, et hāā om iks olla esi- hindā muudu.

Teimi «Kirivā pini» kuuki kah. Väega põnnõv olf liha- massinaga koogi jaos prāāni- kit lābi ajja.

Kuimuudu sūnnüse uma- kandi luulõtusõ ja näütēmāngu ja kuis nā kõlasõ, kõnõf ja laul Pihlapuu oppajilõ Rahmani Jan. Joba mitu aastat olõmi võro keele nādāllil tutvas saanu mõnõ kunstnigu tõiega. Seo- kõrd omma Pihlapuu galeriin terve mārdukuu vällä pantu Margna Epu värmilidse ja rõõmsa maali. Latsõ näütāse kah latsiaia sainu pääl «Lõvi- jahi» perrā tettüid joonistui.

Nigu iks saa võro kiilt oppi lābi nafa, a kõgõ om taa kim- māhe kõudet terākese oppusõ ja hāā kuunolõmisõga.

Usut vai ei usu

LINDE ASTRID

Üldas, et egä inemise elost võit kerota raamadu. Egäl ütél om umah eloh olnu säändsit ja määndsit juhtumiisi, millest viil aastidõ ja aastakümnnide peräst kõnõldas. Mi suguseltsih om tuus esä lugu.

Ku mu esä nuur miis olf, olõvat tä katusõ otsast alla sattõn murdnu uma jala. Tä ehif majja ja õnnõtus es hõika tullõn. Arstittiidüs olf kolmõ-kümnendil aastil nigu olf ja jalg naas võlssi kokko kasuma. Ku tohtri umma vika näi, murti jalg vallalõ ja panti vahtsölõ kokko.

Elo lätš ummasuudu. Vanastõ jo kiäki es kaiba ummi häti. Es kuulõ kunagi, et kellegi mi perreh kohki midägi valtas.

Ütskõrd keväjädtsel ilosal häiermäkuu pääväl tulli koolist. Esä istõ keset päivä tarõh. Säänest asja es olõ ilmahki varramba nättü.

Miä juhtu? Esä näüdäs umma jalga. Tuu olf pia põlvõni verrev, nii et hirmu ai nahka, ja jämme nigu puupakk.

Tuul aol olf sääne säädüs, et ku inemisel palavikku ei olõ, sis jaoskunnatohtri kodo ei tulõ. Kiirabiarstõ käest tüksevä inemise kõgõ millegiperäst törõlda saama. Kiäki es tiia, kui olla vai midä tetä. Imä kõnõl hätä üle aia naabri-naasölõ. Tuu tulf kipõstõ kaema.

Esä olf üle külä (mi kutsimi niimuudu tuud uulidsa kanti vaksalih) kuldsidõ käsiga tüümiis. Avif kõiki hädaliidsi nüssigu tinotamisõst sainakellä parandamisõni ja pensinopõlvõn ehif viil uma perre tarbõs peris aiatraktori. Naabrinaanõ ütél: «Kulla inemine, siin piät ruttu kutsma kiirabi, seo olõ õi nallaasi.» Ja lätš imäga üten vaksalihe. Sääl uutmissaalih olf saina pääl telehvoniaparaat. Lassõt kats kopkast tuu jaos ette nättüst lahkõst sisse, aparaat tekse klõk. Võtit toro hargi päält ja valisit rõngast numbri vai keskjaama ja säält ülti sullõ nummõr, kohe tahtsõt kõlista vai ühend keskjaam esi tuu kotussõga, kohe olf vajja.

Kiirabi tulf kipõstõ ja vei esä ilma pikembä jutulda

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

üteh. Esä olf kats nädälit Võrol Leegeni uulidsa haigõmajah. Päält tuud viidi tä edesi Tartulõ Maarjamõisa haigõmajja. Esä olf uma jalaga kuiõ viisi Tartu haigõmajah tohtridõ silmä all. Mõnikõrd lasti veidükeses aos kodo kah.

Kõgõ pikemb aig olf täl Maarjamõisa haigõmajah olla kuus kuud, säidse-katõsa inemist palatih. Tedä uursõva egäsugudsõ tohtri ja prohessori, terve konsiiliumi ja tohtridõ delegatsiooni. Tudõngi käevä kaemah ja küsümäh ja keroiti ašalikult esä seletüse ummi vihkõ sisse. Tä olf nigu eksponaat, kelle vasta kõik huvvi tundsõva, ja sai haigõmaja tüütegijile joba umas inemises.

A ku tä haigõmajast kodo sai, naas jäl umma jalga ainult Višnevski salviga määrmä. Egä kõrd, ku imä liina lätš, ütél esä: «Tuu sa mullõ apteegist bindõt kah.» Noid sai osta jao peräst, nigu pallosit asjo tuul aol. Lõpus jäl hää naabrinaanõ opas: «Osta meetri-marlet. Säält saat lõigata parra laiusõga ja nii pikki, ku vajja um.» Nii sai imäle vahtsõnõ õdaginõ aoviidüs – marlest bindõdõ lõikaminõ.

Jala hüppämise jaku sehenuulsõ külle pääl olf peris suur tsomp, nii peopesä-suurunõ. Sinnä lätš steriilne lapikõnõ pääle. Tuud pand esä esi peris pintsettega ja ega tä kedägi tõist uma jala mano ašatama es lupa. Mi kodo-elo egäõdagunõ aig kävegi esä jala mähkmi-

se man. «Tuu, vii, anna, võta, panõ, hoia!» Esä istsõ sängü veere pääl, toef jala väiku kergo pääle, mõnikõrd lubasi kaia, a mõnikõrd ütél, et olõ õi siin midägi vahti. Tuu jala-haigus olla luupalanik. Esä esi lugi kõik tohtridõ targa raamadu läbi, mis tä haigõmaja raamadukogust hindäle tuvva laskõd. Kõiksugumadsõ roho är proovitu, a ruskasuurunõ mulk iks jala sehen alalõ.

Vahtsõl Eesti aol naksi kõik väega palfo kõnõlama Kaika Lainõst. Mi imäga ütlimi esäle, et äkki olõssi vajja Kaika Lainõ mano minnä.

Esä, nii palfo lugõnu inemine, ütél tuu pääle, et timä kül nõia mano ei lää. Et tedä omma urnu ja tohtõrdanu Eestimaa kõgõ parõmba ja targõmba tohtri ja prohessori ja määndsitki posijit timä ei usu. Sinnä tuu jutt jäi.

Ütel puulpäävätsel pääväl trehvisi Kaika Lainõ hoovi pääl kokko uma vele ja velenasõga Tafnast. Es tiia mi kumbki, et meil sääne trehvämine tulõ. Imestüs olf ütlemäldä suur ja kokkosaamisõ üle kistumada hää miil. Kõik inemise, kiä sääl hoovi pääl olliva, vahtsõva suu ammulõ, ku mi ütstõdõlõ käe lajalõ vasta lätsimi. Lainõ ütél tuu pääle: «Näeti, veli ja sõsar tõõnõ tõõsõst Eestimaa otsast saiva siin kokku. Siin om innegi sugulaisi kokku saanu.» Teimi velega säändse plaani, et lasõmi Lainõl esäle kah roho tetä. Võtt

sis vai ei võta, tuu om peräh nätä.

Seleti esäle mi trehvämise luu Kaika Lainõ man är ja ütli: «Näet, Kaika Lainõ saaf sullõ kah roho.» Seleti tälle, kuimuudu Lainõ opas roho võtmist, et suutäüs viina ala ja suutäüs söõgiõlli pääle. Esä olf tuuga peri. Viina rüübäs iks sis, ku täl olf tahtminõ, mitte Lainõ opõtusõ perrä. Mõnikõrd tulõ õs uni, sis võtt suutäve, tegi jalg rohkõmp vallu ku muido, võtt jäl suutäve, mõnikõrd söõgi ala kah. Suutäüs viina ala, suutäüs õlli pääle. Aig lätš. Jalamähkmine käve nüüd joba üle päävä.

Ütskõrd näüdäs esä mullõ umma jalga. Jalg olf jumala kuiv, es leemetä, es olõki tuud ruskasuurst mulku. Es piäki inämb õdagist mähkmä. Ütli tälle: «Näet, ku Lainõ rohi avif.» Esä ütél tuu pääle: «Ma puistsi seod valgõt pulbrit pääle, selle sai terves. Ma es olõ taad inämb ammu pandnu.» Lugõsi purgi päält: streptotsiid. Ma es nakka esäga vaidlõma. Egäl ütél om õigus hindä arvamislõ. Kõgõ tähtsamb olf tuu, et mitukümmend aastat vallu ja vaiva olf sällä takah ja peris palfo aastit elli esä, prii noist egäõdagidsist protsõduurõst.

Kõik mi tiidsemi, et tuu ime sai trehvädä õnnõ teno Kaika Lainõlõ. Arvada, et esä esi naas kah veitüviisi uskma Lainõ tettüisi rohtõ sisse, õnnõ es lasõ tuul vällä paistu.

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Lumõ lõhn

Kas sa lumõ lõhna tunnõt? Sääne küsümüs tulf noorõlõ oppajalõ miilde, ku lumi maaha sattõ ja tuu küsümüs heräf timä pään üte mälehtüse. Tä olf viie aasta iist tulnu kuuli oppajas ja sai kõrraga klassijuhatajas kah. Tedä viil karistõdi, et seon klassin omma parra juurigu.

Ütel talvtsõl pääväl lätši nä klassiga Tartu tähetorni ekskursioonilõ. Näidega üten olnu kogõnumb kuulmeister lätš tähetorni kontorilõ sõitu vormistama, latsõ üten noorõ klassijuhatajaga jäivä vällä ussõ taadõ. Sääl naas näil õigõ pia külm ja ikäv olf kah. Nika ku üts poiss hõigas: «Kas sa lumõ lõhna tunnõt?»

Tuupääle lätš säändses andmisõs, et maa olf must. Viu ja

vops, linnaš lumõpall suusamütsü külge. Viu ja vops, vahtsõnõ lumõpall linnaš kampsikaalast sisse. Ja nii tük aigu, nika ku üts tähetorni tüütäjä näkk ja ütél latsilõ: «Määndse ti olõti, nigu lumõmõldri! Kas teil siin mõni oppaja kah om?»

Nuur oppaja astsõ julgõlt välä ja ütél: «Ma olõ, ja ma olõ viil klassijuhataja kah näil!» Tüütäjä es mõista muud tetä ku pääd raputa.

Mõni aasta ildampa sai nuur oppaja tunnustusõ: tä nimmati maakunna kõgõ parõmbas sotsiaalpedagoogis. Pääle tuu olf tä vabariigi kõgõ parõmbidõ oppajidõ siän är nimmatu. Hää oppaja mõist iks latsiga nii tegeldä, et ei jätä näid kufa ilma kätte nuhelda ja võtt, ku vaia, esi kah lumõlahingust ossa.

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Pümme miihipäiv

Ma kuuli raadiost, et märdikuu keskel peeti üle ilma miihipäivä. Naksi õkva mõtlõma, et meil om miihipäiväs trehvänü aasta kõgõ pümmemb ja hallimb aig. Tuu päiv om meil tõtõstõ väega lühkene. Vaivalt nakkas valgõmbas minemä, ku jälki om väläh pümme.

Lühkene om ka eesti mehe elo. Kas näide elo om niisama hall ja pümme ku märdikuu ilm? Vast iks olõ-i. Eesti miis

mõist tüüd tetä, a mõist ka nalla tetä. Muidoki võissi elo pikemb olla. Tuu jaos olõssi vaia rohkõmb tervese pääle mõtõlda ja väläh liiku. Ku iks taivast lumõ mano kupatas, saava mehe tuud lapjuga visada. A mõnõ tegevä aida alt leütüist juppõst kokko säändse massina, minka võissi vallatiiki puhtas tougada. Ja sõs jääski inämb aigu mofotamisõs, mis om kah ter-vüsele hää.

MUDA MARI

Latsilõ

Vastus saada **üte nädäli joosul meiliaadrõssi pääle** latsinukk@umaleht.ee **vai postiga:** Uma Leht, Tartu 48, 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ' kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka **postiaadrõs**. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit välläandit. Latsinukka tugõva' Võro instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastussõ:

nunrõ, joosita', ronni', mäng, püüd, hiiri, tege, pahandust, pissidä', hää.

Avvohinna saa LEBEDEVİ GERTY-LY (10) Laatrõst.

Otsi' sõnarägestikust üles kõik sõna! Perrjäänüist tähist saat teedä' üte asä nime, midä tarvitõdas pümmel aol.

ahi, ijätti, kelk, kinnas, kuus, kütmä, lumõmiis, lumõonn, lumõsado, müts, sall, sukk, suusarada, suuss, uba, viissravva'

L	U	M	Õ	M	I	I	S	K	L	E	K
A	B	U	A	D	A	R	A	S	U	U	S
O	D	A	S	Õ	M	U	L	K	U	U	S
S	V	I	S	S	R	A	V	V	A	'	K
M	U	S	A	L	L	S	K	Ü	T	M	Ä
Ü	Ü	U	I	Ü	U	I	J	Ä	T	I	I
T	N	H	S	K	N	N	O	Õ	M	U	L
S	A	Ä	K	S	S	A	N	N	I	K	L